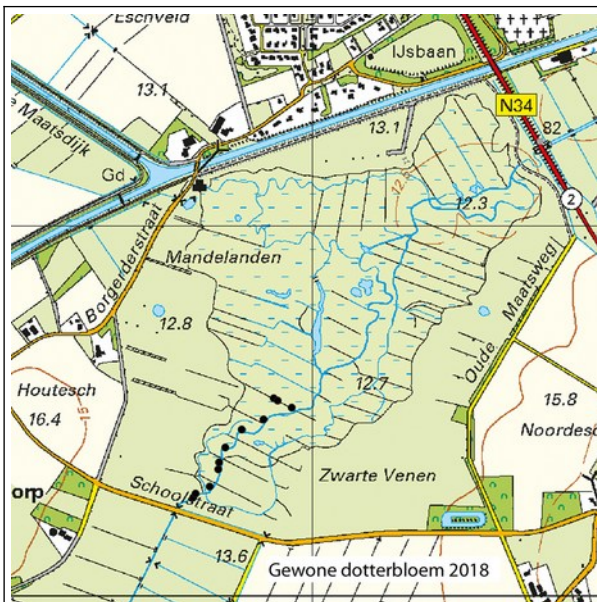

Mandelanden: ervaringen plantenwerkgroep in 2020

Al sinds 2014 inventariseert de plantenwerkgroep van IVN Borger-Odoorn planten in de Mandelanden bij Borger. Een uitgebreid verslag van onze werkzaamheden tussen 2014 – 2019 plaatsten wij eerder op de IVN website.

Hoe gaat het met de dotterbloem?

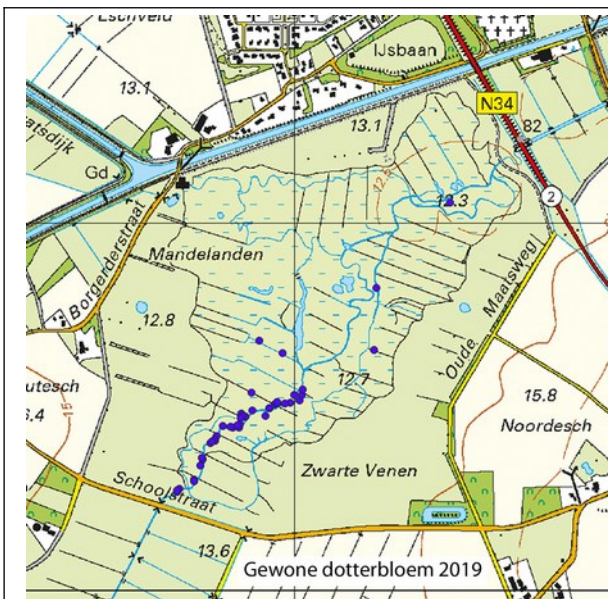
In onderstaande drie kaartjes van de jaren 2018, 2019 en 2020 is de verspreiding van de Gewone dotterbloem in de Mandelanden weergegeven. De zwarte, blauwe en rode stippen geven de groeiplekken weer. Per groeiplek werden vaak meer planten geteld die dicht bij elkaar stonden. Zie de toelichting onder de foto's.

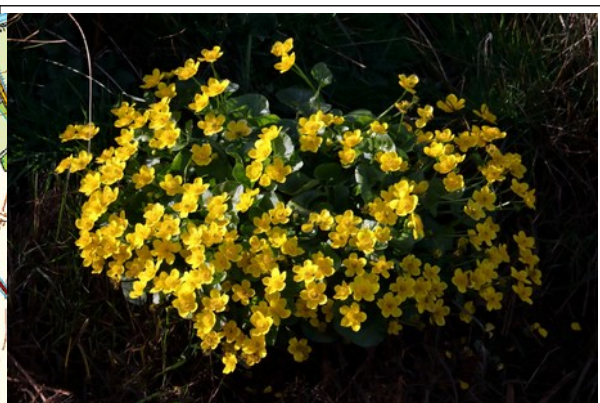
Verspreiding in 2018 – 11 groeiplekken

In 2018 werden de planten met name gevonden aan het begin van het Voorste diep in de Mandelanden. In totaal vonden we 17 exemplaren. Op enkele groeiplekken stonden meer planten.

Verspreiding 2019 – 44 groeiplekken

In 2019 vonden we nog steeds de meeste planten in het zuidwesten van het terrein, meestal langs het diep maar nu ook in sommige slenken. Niet alleen het aantal groeiplekken was toegenomen ook vonden we veel meer exemplaren, ongeveer 156.

Verspreiding 2020 – 72 groeiplekken

In 2020 was het aantal groeiplekken opnieuw fors toegenomen. Ook vonden we veel meer planten. We telden 188 exemplaren.

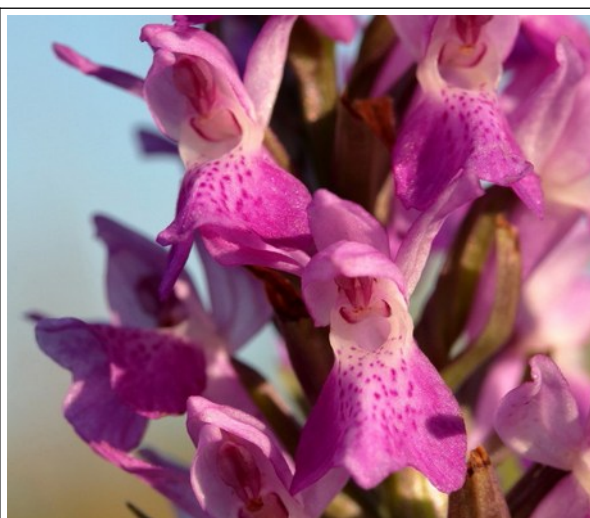
Opvallend is dat de vindplaatsen van de planten vooral langs het diep liggen. Het stromende water neemt de zaden mee naar stroomafwaarts gelegen plekken. In 2020 komen daar plekken bij die niet aan de beek liggen. Naar ons idee heeft dit er mee te maken dat het gebied in de winter 2019-2020 een aantal weken helemaal onder water heeft gestaan. Wellicht hierdoor zijn er nu ook zaden verspreid buiten de beek. Met deze kennis willen we Het Drentse Landschap adviseren ook de komende winter het gebied tijdelijk onder water te zetten.

Ontwikkeling andere plantensoorten dan dotters

Bij de opkomst van andere soorten moeten we onderscheid maken tussen het lage middengedeelte van de Mandelanden en enkele afgeplagde delen aan de noordzijde van het terrein. Op de hoger gelegen flanken van het terrein zijn nog weinig ontwikkelingen te zien. Dit is verklaarbaar want deze flanken zijn opgehoogd met de afgeschraapte bovenlaag van de lager gelegen gronden in het midden van het terrein.

Loos blaasjeskruid

Rietorchis

Dit is veelal venige grond die mineraliseert daardoor duurt het nog vele jaren voor de verschraling zich aandient. Toch zijn hier de laatste jaren enkele soorten genoteerd die de verschraling inluiden zoals de Gewone veldbies, de Veelbloemige veldbies, de Gewone margriet en Kamgras. Wel gaat het vooralsnog slechts om enkele exemplaren van genoemde soorten.

In het lager gelegen middendeel verschijnen de laatste jaren soorten die duiden op een dotterbloemhooiland. Te noemen zijn: Moeraskartelblad, Rietorchis, Moerasbasterdwederik, Zompvergeet-mij-nietje en veel exemplaren van de Sterzegge.

Op afgeplagde delen aan de noordzijde groeit onder meer Moeraswolfsklauw. Deze soort groeit hier al bijna vanaf het begin. De laatste jaren zijn hier de volgende soorten bijgekomen: Struikhei, Dophei, Blauwe zegge, Borstelgras, Stekelbrem, Ronde zonnedauw, Pilzegge en Kruiwilg.

Een bijzondere soort, die duidelijk in aantal vooruit gaat is de Grote boterbloem. We zagen deze soort voor het eerst in een sloot, dit betrof enkele tientallen exemplaren. In 2020 was dit aantal duidelijk toegenomen naar meer dan duizend exemplaren.

Ook is een tweede groeiplek gevonden met honderden exemplaren.

Een soort die duidelijk in aantal achteruit gaat is de Borstelbies. Dit is een pioniersoort waarvoor nu, door het gesloten raken van de vegetatie, steeds minder plaats is om te kiemen. Het is een eenjarige of slechts kortlevende overjarige zomerbloeier.

Soortenrijkdom

In totaal hebben we in het gebied in de afgelopen zeven jaar 343 soorten waargenomen. Van deze soorten zijn er 47 slechts in één jaar gezien. 38 soorten zijn in twee jaren waargenomen. We stellen vast dat sommige soorten zich vestigen, maar ook snel weer verdwijnen. Genoemd kunnen worden Pijlkruidkers, Blauwe verbena en Perzische klaver.

Kleverige ogentroost

Ronde zonnedauw

Ook kan het gaan om soorten die mogelijk met wetlandmaaiers meegekomen zijn. In dit verband kunnen Rode ogentroost en Kleverige ogentroost genoemd worden. Over het voorkomen van de Brede orchis is nog enige discussie.

Per jaar hebben we de volgende aantallen soorten waargenomen.

Jaar	Aantal waargenomen soorten	Gebied
2014	114	km hok 248-548 = NW kwadrant
2015	152	km hok 249-548 = NO kwadrant
2016	214	km hok 249-547 = ZO kwadrant
2017	224	km hok 248-547 = ZW kwadrant
2018	220	Gehele terrein
2019	233	Gehele terrein globaal
2020	219	Gehele terrein globaal

Uit deze tabel blijkt dat het aantal soorten in de eerste twee jaren (veel) geringer was dan de volgende jaren. Hierbij moet echter ook vermeld worden dat in de eerste twee jaren maar een klein deel van het gebied is bekeken (kleine delen van een kilometerhok). Anderzijds kan ook vastgesteld worden dat vanaf het derde jaar ruim 200 soorten per jaar worden waargenomen. In 2020 is het gebied in het hoogseizoen minder frequent bezocht omdat de plantengroep toen ook een deel van het Lofargebied inventariseerde. Op het aantal gevonden soorten heeft dit wellicht enige invloed.

Tenslotte

We concluderen dat de ontwikkeling van de vegetatie in de Mandelanden in volle gang is. De eerste ontwikkelingen zijn erg hoopvol maar de afgelopen jaren is de invloed van (erg) droge zomers ook merkbaar. De waterstand is de afgelopen twee jaar erg laag. We konden met laarzen bijna overal komen en het gebied kriskras doorkruisen. Dat was de eerste jaren absoluut niet het geval. Ook merken wij dat de kweldruk afneemt. We hebben dat weliswaar niet gemeten maar zien het wel. Ook dit jaar hebben we weer genoten in het gebied. We waren er minder vaak in de avonduren maar zagen naast veel planten toch ook veel reeën en vogels (vooral veel watersnippen!) Een bijzondere verrassing was het spotten van een bever die enkelen van ons zagen zwemmen in de beek.

De plantenwerkgroep IVN Borger-Odoorn bestaat uit Jolijt Dijkstra, Jan Klooster, Wietze Koops, Jan Veldman en Jos Vink.

Tekst Jan Klooster, voor IVN bewerkt door Jos Vink.